

Vrouw, moeder van Barmhartigheid, werd geschreven door de Amsterdamse verfhandelaar A. H. Hafkenscheid en opgedragen en goedgekeurd 19 juli 1845 door J. Zwijsen, titulair bisschop van Gerra. Hafkenscheid correspondeerde vanaf 1839 als regent van het Bernardusgesticht in Amsterdam al regelmatig met Zwijsen.⁷ Hij kreeg groen licht om op basis van zijn reizen en bezoeken aan de Salles d'Asile in Parijs, een modelbewaarplaats voor katholieke kinderen van 2 tot 6 jaar te beginnen aan de Amsterdamse Elandsgracht. Ter voorbereiding had hij samen met twee Zusters van Liefde de schooltjes van kapelaan Rutten in Maastricht bezocht (waarover dadelijk meer) en ook de Écoles Chrésiennes in Sint Truiden die werkten volgens de opvattingen van de priesterpedagoog Jean Baptiste de la Salle (1651-1719).⁸ Hun ervaringen werden doorgegeven aan zusters die de opdracht hadden gekregen om nieuwe vestigingen te beginnen, bijvoorbeeld in de Oude Molstraat in Den Haag, waar in 1842 een bewaar- en breischool werd geopend.⁹ Ter voorbereiding volgden de zusters enkele maanden de theoretische lessen bij Hafkenscheid en liepen tevens een praktijkstage bij ervaren medezusters in Amsterdam. De *Bijdragen* bestonden uit losse tijdschriftjes over uiteenlopende onderwerpen. In het eerste deeltje werd aan de godsdienstige opleiding in bewaarscholen een apart hoofdstuk gewijd:

Op basis van de uitspraak van Jezus, de Goddelijke kindervriend [...] hebben de meesteressen der bewaarschool de verheven taak en dure verplichting om het ontkiemend godsdienstig gevoel in hen op te wekken en te ontwikkelen. [...] Het onderricht moet uit deszelfs aard eenvoudig, bevattelijk en kinderlijk zijn [...] Het is raadzaam de kleine Catechismus te volgen die in parochie gebruikt wordt waar de school gevestigd is. Als deel van het godsdienstige onderricht moeten verhalen uit de gewijde geschiedenis worden genomen die eenvoudig en bevattelijk zijn [...]¹⁰

Bij de toegevoegde gebeden voor de bewaarschool bevinden zich korte gebeden, die niet alleen bestemd zijn voor de schooltijden, de ouders, de Moeder Gods en de meesteressen, maar ook voor de weldoeners na een ontvangen weldaad.

De tweede handleiding uit 1845 was voor oudere kinderen in de 'scholen bestemd tot het geven van onderwijs Godsdienst, Nederduitsche Taal en Vrouwelijke handwerken onder het bestuur der Zusters van Liefde'. Het boekje is waarschijnlijk geschreven door een zuster die niet bij name wordt genoemd. Het is in Tilburg uitgegeven als vervolg op de handleiding voor de bewaarscholen,

⁷ Correspondentie van Zwijsen en Hafkenscheid (1839-1845). AZLTA inv nr 207.

⁸ Jean Baptiste de la Salle richtte in 1680 de congregatie van de Broeders van de Christelijke scholen op die zich wereldwijd bezig houden met onderwijs. Hun opvattingen over opvoeding en onderwijs werden vooral door de Broeders van Maastricht in praktijk gebracht na de bezoeken van Rutten in de scholen van Sint Truiden, waar hij Hafkenscheid en de zusters ook mee naar toe nam.

⁹ M. Remery (2011), 18-23. *De scholen van de Zusters van Liefde in Den Haag en het Willibrordushuis in de Oude Molstraat*. Voorburg: Ohis Research.

¹⁰ *Bijdragen ter dienste der bewaarscholen onder bestuur der Zusters van Liefde van Onze Lieve Vrouw, Moeder van Barmhartigheid* (1845). Amsterdam. AZLTA inv nr 1457; M.Remery in: *LESSEN 7^e jaargang* nr 1, augustus 2012, 10-16, *Katholieke bewaarscholen rond 1850 en Handleiding voor katholieke bewaarscholen uit 1845*.